

V. ПАЗАРНО РЕГУЛИРАНЕ

Процесът на осъществяване на пазарни анализи и прилагането на регулаторни мерки е от изключително значение за практическото внедряване на текущата регулаторна рамка. За изпълнение на своите регулаторни функции КРС проучва далекосъобщителния пазар, събира и обработва данни за извършваните далекосъобщителни дейности от операторите, извършва наблюдение на тяхното пазарно поведение и изготвя анализи на пазара на далекосъобщителните мрежи и услуги. Анализите съдържат информация за състоянието на конкуренцията на далекосъобщителния пазар, както за и тенденциите в неговото развитие. Въз основа на пазарните анализи се определят регулаторни мерки, чрез чието прилагане може да се подобри ефективната конкуренция в условията на прозрачност и равнопоставеност, като същевременно се следи ефектът от тяхното прилагане.

Годишен доклад 2003

През 2004 г. беше изготвен годишен анализ за състоянието и развитието на далекосъобщителния пазар в България през 2003 г., който е част от годишния доклад на КРС. Анализът се базира на информация за дейността на около 660 оператори на обществени далекосъобщителни мрежи, предоставящи далекосъобщителни услуги чрез тях, както и на 170 доставчици на услуги по предоставяне на достъп до Интернет. За събиране на информацията бяха съставени и изпратени формуляри-въпросници за отчитане на далекосъобщителната дейност на лицензираните оператори и Интернет доставчиците. Въз основа на събраната информация се поддържа и актуализира базата данни по видове далекосъобщителни дейности.

Мониторинг на пазара

Текущото следене на състоянието на далекосъобщителния пазар като цяло и на отделни сегменти чрез наблюдение на определени параметри се осъществява от КРС, която същевременно следи и развитието на световните и европейски тенденции чрез запознаване с проучвания на международните организации в областта на далекосъобщенията като Международния съюз по далекосъобщения (ITU), Европейския институт по стандартизация (ETSI), с Препоръките на Европейската комисия в областта на далекосъобщенията и други нормативни актове, доклади и проучвания, както и с най-добрата практика на други европейски телекомуникационни регулатори в областта на регулаторната политика с цел прилагането ѝ съобразно специфичните условия на българския далекосъобщителен пазар.

Определяне на ОЗВП

През 2004 г. експерти от КРС за първи път изготвиха анализи на пазара на фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги, на пазара на предоставяне на услугата "линии под наем", както и на пазара на мобилни далекосъобщителни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги чрез тях във връзка с определяне на оператор със значително въздействие върху пазара.

Анализите, извършени съгласно Методика за условията и реда за определяне на ОЗВП (Методиката), включват следните етапи:

- Дефиниране на съответните пазари;
- Извършване на проучване и събиране на информация;
- Определяне на дела на операторите на съответните пазари;
- Определяне на оператори със значително въздействие върху съответните пазари.

Съгласно чл. 12, ал. 1 от Методиката, въз основа на получените резултати от анализа като далекосъобщителен оператор, притежаващ пазарен дял над 25%, КРС с Решения № 1748 и № 1749 от 16 септември 2004 г. определи БТК АД като ОЗВП на фиксирани телефонни мрежи и предоставяне на фиксирани гласови телефонни услуги и на пазара на предоставяне на услугата "линии под наем", като наложи предвидените в ЗД специфични задължения.

Анализът на пазара на мобилни далекосъобщителни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги чрез тях с цел определяне на ОЗВП беше изготвен въз основа на информацията, получена с годишните отчети за лицензираната дейност за 2003 г. от операторите на пазара на мобилни далекосъобщителни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги чрез тях. Въз основа на резултатите от анализа и на основание чл. 44 от ЗД, КРС с Решение № 1934 от 28 октомври 2004 г. определи "МОБИЛТЕЛ" АД за ОЗВП на мобилни далекосъобщителни мрежи и предоставяне на гласови телефонни услуги чрез тях и наложи предвидените в ЗД специфични задължения.

Регулиране на цени

Съгласно Закона за далекосъобщенията КРС осъществява регулиране на цени, определени от ОЗВП на фиксирани телефонни мрежи и фиксирани гласови телефонни услуги и предоставяне на услугата "линии под наем":

1. за фиксирана гласова телефонна услуга;
2. за взаимно свързване;
3. за предоставяне на услугата "линии под наем" от обхвата на минималния пакет;
4. за специфичен достъп;
5. за необвързан достъп до абонатната линия;
6. за съвместно ползване на помещения и съоръжения.

Във връзка с задължението за разходоориентирани цени на БТК АД като оператор със значително въздействие върху пазара, през 2004 г. КРС със свое Решение № 1049/15.04.2004 г. одобри система за разпределение на разходите ("SeeCost Система за управленска разходна отчетност"), внесена от името на БТК АД. Въз основа на системата следва да бъдат определяни разходите по предоставяне на услугите с регулирани цени, които операторът внася за одобрение от КРС.

Експерти от Комисията участваха в подготовката за съгласуване на проект, внесен от БТК АД за изменение на някои цени и ценови условия за предоставяне на фиксираната гласова телефонна услуга, който беше приет от КРС с Решение № 1169/29.04.2004 г.

Освен това експертите взеха участие в подготовката за съгласуване на следните регулирани цени:

- за съвместно ползване при съгласуване на Общи условия за сключване на договор за съвместно ползване на помещения и съоръжения;
- за взаимно свързване при съгласуване на Типовото предложение за взаимно свързване на БТК АД
- предоставяне на линии под наем от обхвата на минималния пакет– Типово предложение за сключване на договор за предоставяне на услугата "линии под наем" .

Предоставяне на универсална далекосъобщителна услуга

По отношение гарантиране предоставянето на универсалната далекосъобщителна услуга КРС набира от БТК АД, като обществен оператор, задължен с предоставянето на универсална далекосъобщителна услуга, информация относно изпълнение на задължението за предоставяне на универсална далекосъобщителна услуга - покритие, качество, цени, разходи и приходи, свързани с предоставянето ѝ, обслужване на исканията, брой на отказите за предоставяне и причините за тези откази.

Експерти от КРС участваха в изготвянето на изменение на индивидуалната лицензия на БТК АД, чрез която ѝ се възлага предоставянето на универсална далекосъобщителна услуга. Във връзка с това задължение беше разработен проект на Правила за изчисление на размера на нетните загуби от предоставяне на универсална услуга.

Участие в подготовка за съгласуване на типови предложения за взаимно свързване на мрежи, типови предложения за необвързан достъп до абонатната мрежа и линии под наем

Във връзка с либерализацията на далекосъобщителния пазар и налагането на задължения на ОЗВП, свързани с предоставянето на възможности за осъществяване на взаимно свързване и за достъп до абонатната мрежа, през 2004 г. БТК АД изготви проекти на Типови предложения за взаимно свързване, необвързан достъп до абонатна линия и “линии под наем”. КРС извърши анализ на представените за съгласуване Типови предложения за взаимно свързване, необвързан достъп до абонатна линия и “линии под наем” и изготви становище по представените от операторите договори за взаимно свързване, специфичен достъп и необвързан достъп до абонатна линия.

Участие в работни групи - цифрова телевизия, РМР

През 2004 г. КРС обяви намерения за стартиране на лицензионни процедури за издаване на лицензии във връзка с осъществяване на нови за българския далекосъобщителен пазар дейности: цифрова телевизия, предоставяне на услуги чрез технология от типа РМР¹ “точка към много точки” и трето поколение мобилни услуги. Експерти на Комисията извършиха анализи във връзка с проучване на най-подходящия тип състезателна процедура, която следва да се приложи, както и по отношение на потенциала на пазара от гледна точка на търсене и предлагане.

Съгласуване на Общи условия за взаимоотношенията между операторите и крайните потребители

През 2004 г. във връзка с промяна в лицензионния режим експерти от КРС участваха в съгласуване и изменения на общи условия на операторите и в разработването на типови общи условия за взаимоотношенията между операторите и крайните потребители, както следва:

1. типови общи условия за взаимоотношенията между операторите и крайните потребители – по обща лицензия № 217 от 23.12.2003 г. (обн., ДВ, бр. 2 от 2004 г.), мрежа за пренос на данни без използване на ограничен ресурс;
2. типови общи условия за взаимоотношенията между операторите и крайните потребители – по обща лицензия № 201 от 23.12.2003 г. (обн., ДВ, бр. 2 от 2004 г.), кабелна далекосъобщителна мрежа за разпространение на радио- и телевизионни програми.

Типовите общи условия са публикувани на страницата на КРС в Интернет .

През годината бяха обработени над 320 преписки по съгласуване на общи условия за взаимоотношения с потребителите на оператори кабелни далекосъобщителни мрежи, мрежи за пренос на данни и други, от които 89 проекта на общи условия, съгласувани с решения на КРС.

Сътрудничество с Комисията за защита на конкуренцията (КЗК)

През 2004 г. КРС продължи да си сътрудничи с КЗК, като ѝ оказва съдействие при осъществяване на проучвания по редица производства, свързани с конкуренцията при предоставянето на фиксирани и мобилни гласови телефонни услуги, както и услуги посредством кабелни далекосъобщителни мрежи.

Изготвяне на проект на Закон за електронните съобщения

¹ *Point-to-multipoint*

Експерти от МТС и КРС започнаха работата по изготвяне на проект на Закон за електронните съобщения, който предвижда въвеждането на новата европейска регулаторна рамка 2002.

Участия в международни проекти

Регулаторният орган продължи предоставянето на информация за състоянието на българския далекосъобщителен пазар, посредством въпросник, на Международния съюз по далекосъобщения (ITU) във връзка с актуализирането на неговата база данни от показатели за световното развитие на телекомуникациите и изготвяне на доклад на ITU за 2004 г.

Експерти от МТС и КРС взеха участие в подготовката на проекта “Мониторинг на електронните съобщения в Югоизточна Европа”, финансиран от Европейската комисия. Това е подновеният проект за проследяване развитието на сектор “Далекосъобщения” в страните-кандидатки за членство в Европейския съюз, който обхваща новата група балкански страни-кандидатки, след присъединяването през месец май 2004 г.: освен България и Румъния са включени и Сърбия, Черна гора, Хърватска, Македония, Турция. България ще продължи да предоставя информация по широк набор от параметри относно практиката по регулиране, тарифите на далекосъобщителните услуги, пазарното развитие.

Експерти от КРС участваха в работата по подготовка на старта на Twinning light проекта BG/2002/IB/TE/01/UE “Институционално изграждане на Комисията за регулиране на съобщенията”, финансиран по Програма ФАР, чиято реализация е възложена на регулаторните органи по далекосъобщения на Испания. Един от четирите компонента на проекта е посветен на пазарното регулиране.

КРС е член на Групата на независимите регулатори (IRG²) от началото на 2004 г. IRG е ценен форум за дискусия и споделяне на практически опит между експертите на европейските регулаторни органи по редица проблеми на пазарното регулиране и хармонизирано прилагане на европейското законодателство. Представители на КРС са започнали подготовка за участие в работата на 6 от работните групи на IRG, както следва:

1) **Работна група “Значително въздействие върху пазара” (SMP WG):** подпомага IRG по въпроси на конкуренцията, особено тези за дефиниране на съответните пазари и определяне на SMP оператори.

2) **Работна група “Пазар на мобилни услуги” (Mobile Market WG):** разглежда въпроси, свързани с регулирането на пазара на мобилни комуникации и по-специално изучаване на въпроси относно регулирания достъп до мобилни мрежи в рамките на страните от IRG. В нея се споделя опита по технически и икономически въпроси, свързани с достъпа до мобилни мрежи. При необходимост групата предлага общ подход за съгласуване на регулирането на мобилните далекосъобщителни пазари в рамките на IRG.

3) **Работна група “Фиксирана мрежа” (Fixed Network WG):** разглежда въпроси, свързани с фиксираните мрежи, включително произтичащи от новата регулаторна рамка. От съществено значение в работата на групата са проблеми и въпроси, засегнати в Директивата за достъп и взаимно свързване (Директива 2002/19/EC). Заедно с въпросите на достъпа и взаимното свързване за фиксираните мрежи се обхващат и въпросите за наети линии. Отделя се специално внимание и на конкуренцията при ширококоловите услуги за крайни потребители.

4) **Работна група “Счетоводно отчитане за регулаторни цели” (Regulatory Accounting WG):** разглежда въпроси, свързани с разделно счетоводство и методи за разпределяне на разходите.

5) **Работна група “Пазарни данни за целите на анализа” (Market Data Analysis WG):** Определяне на подходящи статистически инструменти, позволяващи извършването на международни сравнения; осигуряване на данни за пазара за останалите работни групи.

6) **Работна група “Крайни потребители” (End Users WG):** разглежда регулаторните аспекти, свързани с крайните потребители. В частност това са

² *Independent Regulators Group*

договорите с потребителите; публикуване и достъп до информация за потребителите; мерките, които позволяват на потребителите да контролират разходите си за услугата; прозрачност на тарифите и процедури за разрешаване на спорове чрез извънсъдебни споразумения.

В началото на 2004 г. България получи статут на наблюдател в Групата на европейските регулатори (ERG), което ще ѝ позволи да участва по-активно и в нейната работа.